

Grundlovsdag 2009

Kære danskere, dansksindede og dansk-interesserede, kære venner,

På vegne af Den danske Koloni i Schweiz, Schweizerisch-Dänische Gesellschaft og ambassaden, vil jeg gerne byde alle rigtig hjertelig velkommen her i dag. Vi er glade for at se så mange deltagere, og vi ønsker jer alle en god og fornøjelig Grundlovsdag. For mig – og jeg tror også det gælder de to foreningsformænd, Holger og Fritz - er det også en stor glæde, at det gennem et ualmindeligt godt samarbejde mellem ambassaden og de to foreninger - er lykkedes os at få dette fælles arrangement op at stå. Og det vil jeg gerne takke de to foreninger for. Jeg håber, at dette arrangement vil fortsætte i de kommende år.

Det er ellers en ret umulig opgave, jeg har påtaget mig ved at sige ja til at holde grundlovstalen i år.

For det første fordi det var Peter Stokholm, der holdt den sidste år. Ham er det umuligt at efterfølge. Hans tale var tankevækkende, fyldt med substans, den var begavet, vittig og ironisk – alt det gode, som min tale ikke er eller kan blive. Og så blev den fremført med en karakter på 10 for den kunstneriske præstation (10 er da den højeste karakter, der gives inden for sportsverdenen, ikke?). Jeg er sikker på, at alle hér, der hørte Peters tale sidste år, også husker den. Så jeg må så bare håbe på, at der er mange til stede her i dag, som ikke var her sidste år, og som derfor ikke vil kunne foretage en sammenligning mellem de to taler.

Den anden grund til, at det er svært for mig at holde en grundlovstale, er, at jeg hverken er politiker, jurist eller filosof. En politikers opgave er at sælge politiske budskaber, og som embedsmand formodes jeg alene at formidle de budskaber, som er regeringens. Og dem vil I kunne finde på nettet i morgen, hvor I vil kunne læse, hvad statsministeren, udenrigsministeren og andre ministre eller repræsentanter for regeringspartierne, har sagt i dagens anledning. Da jeg heller ikke er jurist, vil jeg heller ikke kunne komme med nogen kloge betragtninger om Grundloven. Jeg har kun ved to lejligheder haft et konkret forhold til Grundloven: Den første var, da jeg fyldte 18 år og modtog en lille rød bog, der indeholdt Danmarks Riges Grundlov. Med venlig hilsen fra Socialdemokratiet. Jeg tror nok, jeg læste den, men man kan jo læse så meget uden rigtigt at forstå, hvad man læser. Det gælder ikke mindst juridiske tekster (jeg gik også engang i gang med at læse Rom-traktaten, men dér gik jeg ret hurtigt i stå, må jeg indrømme). Mit andet konkrete forhold til Grundloven består i, at jeg vist nok en gang har skrevet under på, at jeg vil overholde den. Også det, der måtte stå med småt, som jeg måske ikke har læst så omhyggeligt, for ikke at sige slet ikke forstået. Så er det jo bare at håbe på, at man i en tilspidset situation bliver vejledt af den sunde fornuft og de århundreders historie, værdier og traditioner, som måtte have aflejret sig hos én – og som vel til syvende og sidst netop er, hvad grundloven bygger på - hvad Grundloven er en udkrystallisering af.

Så fik jeg endda sagt en lille smule om Grundloven, som jeg håber på holder i byretten.

Men når jeg nu ikke kan sige noget – eller så meget – om Grundloven, hvad skal jeg så sige noget om? Nu er det jo sådan med ambassadører, at af dem forventer man, at de kan tale om alt. Det kan de måske også, men der er jo ikke nogen garanti for, at det så bliver værd at høre på. Det er da hændt mig op til flere gange i mit liv, at jeg har måttet høre på en ambassadør, som tydeligvis ikke har haft noget særligt at sige, og som derfor bare har stået og hældt vand ud af ørene. Det er ikke specielt morsomt at høre på. Og det vil jeg derfor afholde mig fra her i aften.

Så jeg vil sige lidt om to emner, jeg dog har lidt forstand på.

Det første er et emne, der på sin vis falder ganske naturligt her, efter at Kirsten og jeg har været her snart tre år, og vi står foran hjemkaldelse til København. Og det handler om vores erfaringer om Schweiz og schweizerne og om forholdet mellem Danmark og Schweiz. Hvordan har vi oplevet det at bo i Schweiz og at søge at varetage de officielle forbindelser mellem vores to lande? Det andet, jeg vil sige lidt om, er mit fremtidige arbejde som formand for den internationale organisation, der hedder Arktisk Råd – ikke Rod, selvom det måske godt kan se sådan ud, når man kigger lidt på det udefra. På den måde kan jeg forhåbentlig gøre lidt reklame for Arktisk Råd, og dét er faktisk en af mine hovedopgaver (og så kan jeg sætte et kryds i min resultatkontrakt).

Men først til Schweiz, schweizerne og forholdet mellem Danmark og Schweiz. Vi har en bog derhjemme, der bl.a. prøver at beskrive schweizerne, og den bruger ord som super-ærlige og troværdige, snæversynede, driftige, effektive, kedelige, fremmedfjendske, egoistiske, forsigtige, reservede og en masse andre ting. Man kan nikke til lidt af det hele. Og så kan man genkende ordene: For hvem er det nu lige, man kan sige det samme om? Ja, rigtigt! Danskerne!

Tag ordet ærlige: Det er hævet over enhver tvivl, at Herr Schmidt og Frau Meier er hæderlige og retskafne mennesker. Men det er fru Petersen og hr. Hansen også. Det er en egenskab, som har hjulpet til at bevare sammenhængskraften i det schweiziske og i det danske samfund, og som har været medvirkende til at bringe vores to lande ikke alene i top på det internationale såkaldte "transparency-index", men som også har været en grundlæggende faktor bag vores velstand. Tag ordet fremmedfjendske: Ingen ville finde på at sige, at schweizerne eller danskerne som helhed skulle være fremmedfjendske, men det er oplagt for enhver, at der findes fremmedfjendske kræfter i begge vores lande. Tag ordet reservede: Vi er tit blevet spurgt om, hvor ofte, vi har været inviteret hjem hos schweizerne privat. Både af schweizere og andre nationaliteter. Bag spørgsmålet har ligget formodningen om, at det nok ikke har været så tit. Og det er også rigtigt. Men præcis samme spørgsmål – og samme svar – har vi oplevet andre steder i verden. Og jeg er helt sikker på, at når udlændinge i Danmark stilles samme spørgsmål, så bliver svaret det samme. Så forskellige er vi heller ikke.

Skulle man endelig pege på forskelle mellem schweizerne og danskerne, så ligger forskellen i graden af den karakteristiske, men bruger. Tag ordet forsigtig – eller sikkerhedsbevis. Her vil jeg nok mene, at schweizerne tager føringen. For mig at se er sikkerhed – i dette ords bredeste betydning, det være sig økonomisk, politisk, militært – det gennemgående hensyn i stort set alt, hvad der sker i Schweiz – eller ikke sker i Schweiz. Noget mere end i Danmark, hvor vi igennem mange år har regnet med, at det offentlige nok ville komme og hjælpe os, hvis vi kom i nød, og at amerikanerne nok ville komme os til hjælp, hvis Ivan kom og truede os.

Jeg kunne nævne et hav af andre eksempler, men da jeg ikke har noget ønske om at spilde hele jeres aften, vil jeg blot fremhæve, hvad der er min hovedkonklusion: Vi, danskerne og schweizerne – ligner hinanden overordentlig meget.

Dét gør vores samfund også. Trods iøjnespringende forskelle i den måde vores demokratier fungerer på. Og til trods for forskellene i den måde, vores to lande har valgt at placere sig internationalt.

I stort set alle internationale sammenligninger mellem landene hører Danmark og Schweiz til blandt de fem øverste på listen. Vi har begge rige, avancerede markedsøkonomier med driftige og effektive forretningsfolk, vi er begge videnssamfund med forskning, udvikling og innovation i centrum, og vi har begge en offentlig sektor, der på den ene side skaber baggrunden, men

også sætter rammerne herfor (her vil nogle så nok tilføje: "ja, men i forskellig grad", og det er da også helt rigtigt).

Jeg nævnte den iøjnespringende forskel mellem vores to landes internationale placering, og mest oplagt i den sammenhæng - når vi ser bort fra den schweiziske neutralitetspolitik og Danmarks medlemskab af Nato - er vores forskellige forhold til EU: Danmark er medlem, det er Schweiz ikke. Men spørgsmålet er, hvor stor denne forskel er, når det kommer til stykket.

For det første er Schweiz, for alle praktiske formåls skyld, en del af EU's indre marked. Nogle har sagt, at Schweiz er mere medlem end nogle af medlemslandene, som måske ikke lever helt så meget op til reglerne som Schweiz.

For det andet er forskellene mellem Danmark og Schweiz i forholdet til EU måske ikke helt så store, som det umiddelbart kunne se ud: Schweiz har direkte demokrati - ja, men ikke noget andet EU-land har haft så mange folkeafstemninger om EU som Danmark. Schweiz er neutralt - ja, men danskerne har indtil videre valgt at placere Danmark uden for det militære samarbejde. Schweiz er uafhængigt - ja, men hvor uafhængig kan man overhovedet være i dagens verden. Schweiz har sin egen Schweizerfranc - ja, men Danmark har sin egen Krone.

Forskellen er, at Danmark har fundet sine interesser bedst varetaget ved et medlemskab, mens Schweiz har fundet sine interesser bedst varetaget ved at stå udenfor. Men derfor kan de to lande jo godt have interesser, som i nogen grad er sammenfaldende, og som måske vil konvergere yderligere over tid.

For lige som at skabe lidt balance i tingene, lad mig så slutte denne del af min tale af med en lille historie, som jeg fik fortalt af en schweizer med forstand på forholdet til EU: Vorherre møder på gaden den schweiziske fodboldcoach, og Vorherre spørger ham: "Hvornår bliver Schweiz verdensmestre i fodbold?" Coach'en svarer: "Det bliver ikke i min tid. Men nu vi taler sammen, Vorherre, hvornår bliver Schweiz medlem af EU?" Vorherre svarer: "Det bliver ikke i min tid".

Og så er det tid til den lille reklame, jeg annoncerede i starten, om Arktisk Råd, som jeg jo skal være formand for (på embedsmandsplan) de næste to år. Der er ikke mange mennesker her i verden, der ved, hvad Arktisk Råd er for noget. Så det vil jeg sige to ord om. Men lad mig begynde et andet sted, ved den globale opvarmning. Den foregår dobbelt så hurtigt i det arktiske område som i resten af verden. Isen smelter. Havene stiger. Med potentielt katastrofale følger ikke alene i Arktis, men også globalt. Men det giver også nogle nye muligheder: Snart kan man måske sejle nord om det nordamerikanske kontinent og nord om det eurasiske kontinent. Snart kan man måske begynde at udvinde de råstoffer, der ligger under det arktiske ocean, mineraler, olie og gas.

Nogle har ment, at det ville være synd at udnytte disse naturressourcer, og at der burde indføres et moratorium for en sådan udvinding. Men hvorfor skulle man forbyde f.eks. olieudvinding i Grønland, hvis det viser sig muligt? Var det ikke mere rimeligt at bede det rige Saudi-Arabien om at indstille olieproduktionen - de har jo nydt godt af den i hundrede år - og så lade det være det fattige Grønlands tur? Hos andre er den stærkt forøgede interesse i Arktis, som vi oplever i disse år, nok mere et resultat af ønsket om selv at få den størst mulige del af kagen.

Det er oplagt, at en evt. olieudvinding i Arktis må være genstand for en meget strikse regulering, så man kan sikre, at den kommer ske på en miljømæssig bæredygtig måde. Alle erkender behovet for regulering i Arktis. Men det er Kongeriget Danmarks opfattelse - og den deler vi med de syv andre stater i Arktis - at vi allerede har det nødvendige juridiske apparat

på plads: Vi har på den ene side Arktisk Råd, som er et samarbejde mellem de otte arktiske stater – de nordiske lande, USA, Canada og Rusland – og vi har på den anden side FNs Havretskonvention. Arktisk Råd driver videnskab om forholdene og udviklingen i det arktiske område og kommer på det grundlag med forslag til de berørte regeringer og de berørte internationale organisationer. Arktisk Råd træffer dermed ikke beslutninger f.eks. om, hvordan olieudviklingen skal ske, men om, hvordan den bør ske, og så er det op til landene og de berørte internationale organisationer, at overtage forslagene og gennemføre dem.

Samtidig regulerer FNs Havretskonvention grænsedragningen i det arktiske ocean og regulerer ejerforholdene i området. I vore dage gælder det ikke om at plante et flag på havbunden under Nordpolen – som russerne gjorde det for et par år siden – og så tro, at man dermed kan hævde, at Nordpolen er russisk. Det der gælder, er FNs Havretskonvention. Dét er alle fem kyststater i Arktis – Kongeriget Danmark, Norge, USA, Canada og Rusland – blevet enige om. Og de er også blevet enige om at løse eventuelle uoverensstemmelser ved fredelige forhandlinger. Det er den slags problemstillinger, som jeg skal arbejde med de næste to år. Når vi endelig skulle hjemkaldes, så er det da ikke det værste og mindst interessante område at beskæftige sig med.

Vi har været meget glade for vores tre år i Schweiz, og vi har fået set det meste af dette betagende smukke land. Vi har lært en masse nye mennesker – schweizere og andre nationaliteter - at kende, og det sætter vi meget pris på. Ikke mindst samværet med herboende danskere har vi værdsat. Vi føler, at vi virkelig er blevet modtaget med åbne arme overalt. Hjertelig tak for det!

Efter 12 års sammenhængende tjeneste i udlandet rejser vi så tilbage til Danmark. Dét er naturligvis med blandede følelser. Men der er jo også dejligt i Danmark! Og Danmark har for os én attraktion, som Schweiz ikke har: Dér bor familien.

Vi vil til gengæld komme til at savne alle vores gode venner i Schweiz. Men vi siger ikke farvel, men på gensyn. Her i Schweiz, i Danmark eller et helt tredje sted i verden.